

חג שבועות

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
21:11	20:15	19:23*	י-ם
21:08	20:13	19:21	ת"א
21:11	20:16	19:24	חיפה
21:07	20:13	19:21	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:03

לכל בשרו מרפא

לשומרה ולקיימה, ולכן הבינו שעיקר התורה היא בשביל השעשועים. וגם אדם הראשון אם לא היה חוטא בודאי לא היה צריך את התורה בשביל לשומרה ולקיימה אלא כדי להתענג על ה' ועל תורתו, ולכן גם המלאכים עצמם מסרו לו את התורה ולימדו אותו אותה, אבל כעת אחר שחטא אדם הראשון הבינו המלאכים שלהוריד את התורה לארץ זה רק בשביל שממנה ילמדו מה לעשות וממה להזהר ועל כך התנגדו בכל תוקף וראו בזה חילול התורה וקדושתה, ולכן טענו תנה הודך על השמים, יהוד היינו הדברים הנפלאים שבתורה. [ונראה עוד לבאר בס"ד, שמה שדאגו המלאכים מירידת התורה לארץ, ואע"פ שעדיין יוכלו לעסוק בה למעלה בעולם העליון, אלא הענין כיון שהתורה נבראה לצורך בני ישראל, א"כ כפי מה שהם יעסקו בה כך יעסקו ג"כ למעלה בעולם העליון, וכמו שראינו בגמרא מסכת גיטין (ו:), וא"כ אין המלאכים מעונינים בכך, לעסוק בהלכות ועניני העולם הזה, אלא בסודות ובעניני העולמות העליונים].

אבל משה רבנו ענה להם שכיון שאנו קרוצי חומר וחטאנו ובשביל כך ירדנו למצרים, א"כ לנו ראוי ליתן את התורה בכדי שנרפא על ידה את כל תחלואינו. ואולם גם הבטחה יש בידנו מהקב"ה בצאתכם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה, ואם לא יביאו לנו את התורה נפסיד את כל עניניה. ובזה מובן מדוע אמר להם האם למצרים ירדתם. ולא עוד אלא ששבחה של התורה יהיה גדול יותר ברגע שינתן בארץ, ויראו כל באי עולם היאך עם ישראל מתנהגים על פי התורה הקדושה, ומה התורה יכולה לפעול ולשנות אצל בן אדם קרוץ מחומר, וזה שבח גדול, שאפילו בשר ודם עם תאוות התורה יכולה להופכו למלאך. ובזה נראה לפרש דברי רבותינו (אבות ז' ט) בשבחה של התורה, גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר פי סיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא, ואומר, רפאות תהי לשרך וישקוי לעצמותיה וכו', והיינו שיש בכוחה של התורה לרפאות את הבשר הגשמי ולהפכו לרוחניות, וזאת מעבר לרפואה שמביאה לתחלואי הנפש כאמור. ושמעתי שמהטעם הזה אמרו רבותינו (פסחים ס"ח:), כולם מודים שבחג השבועות צריך האדם לענג גם את גופו, שכן רק בזכות הגוף קיבלנו את התורה.

א"כ ביום מתן תורה צריכים אנו לחזק אצלנו את הנעשה ונשמע, דהיינו קבלת מצוות עשה ולא תעשה הגשמיות, שכן בזכותם קיבלנו את התורה, שאם לא היה הענין של מצוות גשמיות, התורה היתה נשארת שמימית והיו המלאכים בלבד זוכים להשתעשע בחכמתה, אבל כעת בזכות המצוות הגשמיות זכינו אנו בני האדם לקבל את התורה וללומדה ולהתענג על זיו חכמתה.

אמרו רבותינו (ע"ז ב:) בשעה שביקש הקב"ה ליתן את התורה סובב אצל כל אומה ולשון ורצה ליתנה להם, ושאל את כל אומה האם מוכנים לקבלה, והם סירבו לקבלה, ובמדרש (פסיקתא רבתי פרשה כ"א) מבואר שקודם שסירבו שאלו את ה' מה כתוב בה, ולכל אומה אמר את המידה בה הם נגועים, רצח לבני עשו, גניבה לבני ישמעאל, וכיו"ב, עד שבא לבני ישראל והציע להם את התורה ומיד אמרו נעשה ונשמע מבלי שישאלו מה כתוב בה.

והשאלה מתבקשת, לכאורה אם באמת הקב"ה ביקש להציע את התורה לאומות היה לו לומר להם את הדברה שבה הם מצטיינים ולא לומר להם את הדברה שבה הם נגועים, ואז בודאי שהיו מסכימים לקבל את התורה, ומדוע מתוך כל התרי"ג בחר דוק את המצוה שבה הם נכשלים. ושמעתי על כך ביאור נפלא, כשבא הקב"ה להציע את התורה, הוא רצה להראות לעמים את הודה ויחודה של תורתנו הקדושה, התורה איננה באה בתביעות לאדם דרך להשליט את חוקיה, אלא היא באה ללמד את האדם דרך חיים ואורחות ישרים, ובעצם לימודה וקיום מצוותיה היא תרופה לכל תחלואי הנפש של האדם, ולכן בדוקא נקט את אותה מידה רעה בה הם נגועים לומר להם שגם לזה יש תרופה בתורה הקדושה.

ובזה נוכל לבאר את הדברי הגמרא (שבת פ"ח:) שכאשר עלה משה למרום, התפלאו מלאכי השרת ואמרו מה לילוד אשה בינינו, ולא רצו שהקב"ה יתן את התורה על ידו באומרם תנה הודך על השמים, ומשה השיב להם תשובה, בתורה אנו מצווים על זכירת יציאת מצרים האם למצרים ירדתם ויציאתם משם, אב ואם יש לכם שתצטוו על כבודם ומוראם, קנאה יש בכם שנאה ותחרות יש לכם שתצטוו במצוות אלו. עד שהשתכנעו המלאכים ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שימך בכל הארץ. והקושיא ידועה מה חשבו המלאכים מלכתחילה, הלא ידעו שאינם בשר ודם. ועוד יש להקשות הלא הקב"ה שברא את העולם מלכתחילה בראו בשביל ישראל שיקבלו את התורה, וכמו שנאמר בראשית ברא אלוקים ואמרו רז"ל בשביל ישראל ובשביל התורה שנקראו ראשית, וא"כ אם לא יתנו את התורה מה הטעם שברא הקב"ה את העולם.

וחשבתי להסביר בס"ד, דכידוע התורה יש בה שני חלקים, האחד הוא החלק המעשי בקיום התרי"ג מצוות, והשני הוא החלק שאינו מעשי והוא לימוד התורה להתענג בה ולהשתעשע, והנה קודם מתן תורה התורה היתה אצל הקב"ה ואצל המלאכים לשעשוע, וכמו שנאמר (משלי ח' ל') נִאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֶמּוֹן וְנֶאֱהָיֶה שֶׁעֲשָׂעִים יוֹם יוֹם, והנה ידעו המלאכים שאינם קרוצי חומר, ואינם צריכים את התורה

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

מהלכות ומנהגי חג השבועות (ועירוב תבשילין)

א. טוב ונכון שבערב שבועות, ביום חמישי השנה, בעת שמברך ברכות התורה יכוין שיוצא בהם רק עד למחורת בעלות השחר, ואז ביום שבועות אפילו שהיה ער כל הלילה יוכל לברך ברכות התורה בעת עלות השחר לכל הדעות. ומ"מ המנהג שגם אם לא כיון יכול לברך ברכות התורה. (הזו"ע יו"ט עמ' ש"ב). ומצוה לנוח בצהרי יום ערב החג, בכדי שיוכל לעמוד על המשמר וללמוד כל הלילה מבלי ליאות.

ב. השנה שהחג חל בערב שבת ומיד בצאת החג נכנסת השבת, צריך לעשות עירוב תבשילין, בכדי שיוכל לבשל ביו"ט לצורך שבת, ויקדים לעשות את העירוב בערב החג בכדי שלא ישכח, ומן הדין מותר אפילו מליל ערב החג, והשנה מיום רביעי בלילה. אופן עשיית העירוב לכל הדעות, יקח פת כביצה ותבשיל שיש בו כזית ויברך: ברוך וכו' אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עִירוּב. ולאחר מכן יאמר: בְּדִין עִירוּבָא, יְהֵא שְׁרִי לְנָא לְאַפּוּזֵי וּלְבָשׁוּלֵי וְלְאַטְמוּזֵי וְלְאַדְלוּקֵי שְׁרָגָא וּלְמַעְבַּד פֶּלְ צְרָקָנָא, מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבְּתָא. וצריך להבין אמירתו, ויכול לאומרו בלשון הקודש, וזה תרגומו: בזה העירוב יהיה מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולתקן ולהדליק הנר ולעשות כל צורכינו מיום טוב לשבת. (שם עמ' רפ"ד).

ג. כתב רבנו האר"י (שער הכוונות, דרוש לחג השבועות): צריך האדם שלא לישן בליל שבועות כלל, ולהיות כל הלילה נעורים ועוסקים בתורה, כנזכר באורך בהקדמת ספר הזוהר בפרשת בראשית ובפרשת אמור. ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזה כלל אפילו רגע אחד, ויהיה עוסק בתורה כל הלילה, מובטח לו שישלם שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא וכמו שכתב הרשב"י בהקדמת בראשית, ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההיא תלויה בענין זה, כי אם לא ישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההיא ודי בזה. עכ"ל. ואני תפלה שיוכלו לערוך את הלימוד כרגיל בבתי הכנסיות ובתי מדרשות, אבל אם בכל זאת יהיו הנחיות ללמוד במרחב פתוח, יעמוד אדם בכל עוז לבד ידבר ויעביר את הלילה הקדוש הזה בדברי סרק, רק בעסק התורה. [כמובן שיכול לשתות כפי הצורך שאין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, אולם לא יבטל עצמו באכילה, ואע"פ שקשה לומר שאכילה אסורה בלילה הזה שסוף כל סוף זה יו"ט, מ"מ בודאי שהוא מפסיד את המעלה הגדולה שלא להפסיק רגע בלילה מלימוד התורה, שאכילה אינה כל כך נצרכת מה גם שהוא אחר אכילת סעודת יו"ט, ורק אם הרעב ממש מציק לו, לכל היותר יטעם משהו להפיג רעבונו ומיד יחזור ללימודו, אבל לא יאכל בכדי להעביר את הלילה].

ד. ובהגיע אשמורת הבוקר מעט קודם עלות השחר בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח אשר אז נקרא אילת השחר כנודע, אז צריך שתטבול במקוה ותכוין אל המקוה העליון, והוא נקרא שער החמשים, ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים כו', ועל ידי כך אנו מקבלים תוספת קדושה מבחינת הכתר הזה. (שער הכוונות

ה. לימוד התהלים ביום השבועות, הוא צורך גדול, שבו נפטר דוד המלך ע"ה, ויעלה לרצון יותר, ולכן כל אחד ילמוד התהלים כולו ביום השבועות, ויזהר לדלג לשון מחילה וסליחה של עונות ופשעים האמור בבקשות המתוקנים לאומרים קודם תהלים ואחר תהלים, כי יום טוב הוא. (מועד לכל חי סי' ח' אות ל"א, בא"ח במדבר אות ו'). ונכון ללמוד ביום ראשון בדברי הימים א' פרקים כ"ח וכ"ט, דדבר בעתו מה טוב. (בא"ח שם). [ישם מדבר ביומו האחרון של דוד המלך, ואע"פ שגם בספר מלכים א', (ב) מזכיר כמה דברים שאמר ביומו האחרון, אולם שם הם דברי נקמה מאת השונאים, וכאן בדברי הימים ישנם גם דברי מוסר וחיזוק לשמירת התורה והמצוות וטוב לאומרים].

ו. בערב שבת למנהג האשכנזים אסור בכל אופן להתקלח כל גופו במים חמים לכבוד שבת, ולמנהג הספרדים מותר אם המים הוחמו מערב יום טוב (שו"ע והרמ"א סי' תקי"א סעי' ב'), ומים שהוחמו ביו"ט מאליהם בודד שמש דינם כהוחמו בערב יום טוב ומותר (הזו"ע יו"ט עמ' מ"א). ולכל הדעות מותר להחם מים ביו"ט עצמו לרחוץ בהם פניו ורגליו. (שו"ע וביאר הלכה שם). [ובהגדרת פניו נראה שאינו כולל ראשו רק פניו, שא"כ היו אומרים ראשו. וידוי נראה לי עד הזרוע ורגלים עד הברך, ואמנם לא מצאתי גילוי מפורש לזה, אך כן נראה לענ"ד שאם נתיר כל רגליו וכל ידיו, נמצא שרוחץ רוב גופו, והרי יש שכתבו שמוותר אפילו יותר מפניו וידיו ורגליו ובלבד שלא יהיה רוב גופו (כמבואר בביאר הלכה). וצ"ע].

ז. אסור להכין שום דבר מיום טוב לשבת, אולם מי שעשה עשה עירוב תבשילין ואמר בנוסח העירוב שבוזה העירוב יהיה מותר לנו לעשות כל צורכינו מיו"ט לשבת, מותר לו להציע המיטות מיו"ט לשבת וכן להדיח הכלים מיו"ט לשבת, וכן לגלול את הספר תורה מיו"ט לשבת. (הזו"ע יו"ט עמ' ש"ב).